	ΑΠΟ 23/12/2017 ΕΩΣ 5/01/2018
	2η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΤΑΞΗ: Α΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Ημερομηνία: Τετάρτη 27 Δεκεμβρίου 2017
Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ: ΚΕΦ. 3

[52] Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν καὶ εἶπεν· {Ἐγὼ δ΄, ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἰκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτία εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ΄ ὄνπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι.

[53] Καὶ τοῦτο μὲν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἀγνοῶ, ὅτι οὐδὲν μοι ἀρκέσει ὄδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδείξαι, ὅτι οὗτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικῶτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες, καλοὶ κάγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γινώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἐκάστου. }

[54] Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἕνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε το τμήμα του κειμένου που βρίσκεται σε αγκύλες: {Ἐγὼ δ΄, ἔφη ... τὸ ὑμῶν ἐκάστου. }

Μονάδες 30
2. «ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν»: Να σχολιάσετε αυτή την κίνηση του Θηραμένη. Τι γνωρίζετε για τον θεσμό της ικεσίας στην αρχαία Ελλάδα;

Μονάδες 10

	ΑΠΟ 23/12/2017 ΕΩΣ 5/01/2018
	2η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

3. Ποιες ενέργειες των τριάντα τυράννων καυτηριάζει ο Θηραμένης και γιατί τους χαρακτηρίζει αδικώτατους και ασεβέστατους; Ποιο μήνυμα επιχειρεί να στείλει στους βουλευτές;

Μονάδες 10

4. Σύμφωνα με το κείμενο που ακολουθεί να χαρακτηρίσετε τους δύο άνδρες (Κριτία και Θηραμένη) εντοπίζοντας τις διαφορές στην πολιτική τους νοοτροπία. Πιστεύετε ότι είχε αρχίσει να φαίνεται η διαφορετική τους τοποθέτηση, που οδήγησε τελικά στην καταδίκη και θανάτωση του Θηραμένη;

Τον πρώτο καιρό ο Κριτίας κι ο Θηραμένης ήταν ομοϊδεάτες και φίλοι. Ο Κριτίας όμως – που ανάμεσα στα άλλα είχε εξοριστή κιόλας από τους δημοκρατικούς – είχε διάθεση να σκοτώσει πολύν κόσμο, ενώ ο Θηραμένης εναντιωνόταν, λέγοντας ότι δεν ήταν λογικό να θανατώνουν ανθρώπους για μόνο το λόγο ότι τους τιμούσε ο λαός, έστω κι αν δεν πείραζαν σε τίποτα την καλή τάξη. «Στο κάτω-κάτω», τούλεγε, «κ' εγώ κ' εσύ έχουμε πει και κάνει πολλά για ν' αποχτήσουμε δημοτικότητα». Ο άλλος πάλι αποκρινόταν (γιατί φερόταν ακόμα φιλικά στο Θηραμένη) ότι όποιος θέλει να κυριαρχή είν' υποχρεωμένος να βγάξει από τη μέση εκείνους που θα μπορούσαν να του σταθούν εμπόδιο: «Κι αν φαντάζεσαι ότι επειδή είμαστε τριάντα κι όχι ένας η εξουσία μας δε χρειάζεται τόση φροντίδα όσο και μια προσωπική τυραννία είσαι ανόητος».

(βιβλίο 2, κεφ. 3, παρ. 15-16, Μετάφραση Ρ. Ρούφος)

Μονάδες 10

5. Τι γνωρίζετε για τις δημηγορίες και τη θέση τους στο έργο του Θουκυδίδη;

Μονάδες 10

6. **Βούληση, λόγος, άγνοια, δείγμα, σεβασμός, επίγνωση, ανωνυμία κελευστής** : Να συνδέσετε τις παραπάνω λέξεις, με αυτές από το κείμενο που έχουν ετυμολογική συγγένεια.

Μονάδες 8

- 7.α) Να τοποθετήσετε τις παρακάτω λέξεις στον ζητούμενο τύπο

ἄνδρες: αιτιατική ενικού

οὔτοι: γενική πληθυντικού

ὄνομα: δοτική πληθυντικού

κῆρυξ: αιτιατική πληθυντικού

τοῖς ὑπηρέταις : γενική ενικού

	ΑΠΟ 23/12/2017 ΕΩΣ 5/01/2018
	2η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ὕμῖν : δοτική ενικού

Μονάδες 6

β) ἱκετεύω: β' ενικό οριστικής αορίστου ενεργητικής φωνής

ἔγραψαν: γ' πληθυντικό οριστικής υπερσυντελικού ενεργητικής φωνής

ἐκέλευσε: β' πληθυντικό οριστικής μέλλοντα ενεργητικής φωνής

εἶπε: β' ενικό υποτακτικής αορίστου β' ενεργητικής φωνής

εἰσὶ: α' πληθυντικό οριστικής παρατατικού

Μονάδες 5

8. **α)** Να χαρακτηριστούν συντακτικά οι παρακάτω λέξεις (υπογραμμισμένες στο κείμενο) νόμον, περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, ἐπιδεῖξαι, ἀδικώτατοι, καλοὶ

Μονάδες 5

β) Να αναγνωρίσετε τις παρακάτω επιτοπισμένες δευτερεύουσες προτάσεις του κειμένου (εἶδος, εισαγωγή, εκφορά και συντακτική λειτουργία)

α. ὅτι οὐδέν μοι ἀρκέσει ὄδε ὁ βωμός,

β. ὅτι οὗτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι

γ. ὅτι οὐδέν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἐκάστου (εστί)

Μονάδες 6

	ΑΠΟ 23/12/2017 ΕΩΣ 5/01/2018
	2η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

ΤΑΞΗ: Α΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Ημερομηνία: Τετάρτη 27 Δεκεμβρίου 2017
Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

1. Εγώ, είπε, άντρες, σας υποβάλλω την πιο νόμιμη παράκληση απ' όλες, να μην έχει δηλαδή ο Κριτίας το δικαίωμα να διαγράψει (από τον κατάλογο) μήτε εμένα μήτε όποιον από σας θέλει, αλλά σύμφωνα με το νόμο, τον οποίο ακριβώς αυτοί συνέταξαν γι' αυτούς που περιλαμβάνονται στον κατάλογο, σύμφωνα με αυτόν και εσείς και εγώ να δικαζόμαστε.

Και δεν αγνοώ βέβαια αυτό, μα τους θεούς, είπε, ότι δηλ. καθόλου δε θα με βοηθήσει αυτός εδώ ο βωμός, αλλά θέλω να σας αποδείξω και το εξής, ότι δηλαδή αυτοί είναι όχι μόνο πολύ άδικοι απέναντι στους ανθρώπους, αλλά και πολύ ασεβείς απέναντι στους θεούς. Απορώ όμως με σας, άντρες καλοί και έντιμοι, είπε, που δε θα βοηθήσετε τον ίδιο τον εαυτό σας, και μάλιστα ενώ γνωρίζετε ότι το δικό μου όνομα δε διαγράφεται καθόλου πιο εύκολα (από τον κατάλογο) απ' ό,τι το όνομα του καθενός από σας».

2. Στο βουλευτήριο υπήρχε εστία στην οποία ορκίζονταν οι βουλευτές. Ο Θηραμένης καταφεύγοντας εκεί ως ικέτης κάνει μια ύστατη προσπάθεια να σώσει τον εαυτό του από την άδικη και αυθαίρετη απόφαση του Κριτία. Εξάλλου, όλοι γνωρίζουν ότι για τους αρχαίους Έλληνες η εστία αυτή ήταν χώρος ιερός και οι αρχαίοι Έλληνες σέβονταν τους ικέτες που κατέφευγαν σε κάποιο βωμό ή ιερό. Η παραβίαση του ασύλου θεωρούνταν μεγάλη ασεβεία που μόλυνε ολόκληρη την κοινότητα. Η τήρηση των θεσμών της ευσεβείας ήταν πολιτικό καθήκον.

	ΑΠΟ 23/12/2017 ΕΩΣ 5/01/2018
	2η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

3. Ο Θηραμένης δεν δεχόταν ότι ο Κριτίας είχε το δικαίωμα να παραβιάζει αυθαίρετα τους νόμους, τους οποίους οι ίδιοι οι Τριάκοντα έγραψαν. Τονίζει, μάλιστα, ότι αφού ο Κριτίας αυθαιρετεί εις βάρος του ,θα το κάνει πολύ πιο εύκολα για κάθε μέλος της βουλής και προειδοποιεί τους βουλευτές ότι πρέπει να ενδιαφερθούν και να σταματήσουν τις αυθαιρεσίες του Κριτία. Παράλληλα, ο Θηραμένης χρησιμοποιεί τα επίθετα στον υπερθετικό βαθμό ,γιατί έχει κατανοήσει ότι η θανατική καταδίκη είναι σίγουρη, βέβαιη. Δε διστάζει, λοιπόν, να τους αποκαλέσει έτσι γιατί παραβιάζουν γραπτούς νόμους που οι ίδιοι συνέταξαν .Είναι ασεβέστατοι και προς τους θεούς, αφού καταπατούν το άσυλο που του παρέχει ο βωμός. Είναι βέβαιο ότι οι Τριάκοντα θα καταλύσουν τα πάντα ακόμα και συνθήκες που οι ίδιοι είχαν ψηφίσει παλαιότερα. Με τον τρόπο αυτό ο Θηραμένης προειδοποιεί τους βουλευτές ότι αν μείνουν τόσο απαθείς σε τόσο ωμή καταπάτηση και του νόμου και του ασύλου ,σίγουρα κάποιοι από αυτούς θα έχουν την ίδια τύχη με αυτον. Εύκολα θα μπορούσε να εξαλειφθεί το όνομα οποιουδήποτε από τον κατάλογο των τρισχιλίων και να θανατωθεί χωρίς την πολυτέλεια της «στημένης» δίκης.

4. Σύμφωνα με το παρατιθέμενο κείμενο αποδεικνύεται ότι οι δύο άνδρες, ο Κριτίας και ο Θηραμένης, αν και ξεκίνησαν ως ομοϊδεάτες και ανήκαν και οι δυο στους τριάντα τυράννους, παρουσιάζουν αρκετά διαφορετικά στοιχεία στον χαρακτήρα τους. Ειδικότερα, ο Κριτίας παρουσιάζεται περισσότερο φανατικός, με έντονο μίσος εναντίον των δημοκρατικών, τους οποίους επιδιώκει σκληρά, ωμά και αυθαίρετα να εξοντώσει. Δεν διστάζει να χρησιμοποιήσει κάθε μέσο προκειμένου να εδραιώσει το καθεστώς των τριάκοντα και να ικανοποιήσει τις προσωπικές του φιλοδοξίες. Προτάσσει την εξουσία, για τη θεμελίωση της οποίας είναι διατεθειμένος να προβεί σε κάθε ενέργεια. Αντίθετα, ο Θηραμένης εμφανίζεται πιο μετριοπαθής και διαλλακτικός, αναγνωρίζοντας ότι οι ενέργειές τους ξεπερνούν τη λογική, τη σύνεση και τη δικαιοσύνη. Τολμά να εκφράσει τις αντιρρήσεις του στον Κριτία, ο οποίος τον αντιμετωπίζει με έντονη ειρωνεία. Αρχίζει, επομένως, να διαφαίνεται η ρήξη των δύο ανδρών, που θα κοστίσει τη ζωή του Θηραμένη.

	ΑΠΟ 23/12/2017 ΕΩΣ 5/01/2018
	2η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

5. Σχολικό βιβλίο, σελίδα 24 - 25, «Οι λόγοι που εκφωνήθηκαν από πολιτικούς και στρατιωτικούς κατά την προετοιμασία του πολέμου ή κατά τη διάρκεια των πολεμικών επιχειρήσεων. Οι δημηγορίες στο έργο του Θουκυδίδη ... ανάλογα με τον τόπο καταγωγής τους.»

6. βούληση: βούληται

λόγος: καταλόγω

άγνοια: άγνοῶ

δείγμα: ἐπιδειῖξαι

σεβασμός: άσεβέστατοι

επίγνωση: γινώσκοντες

ανωνυμία: ὄνομα

κελευστής: ἐκέλευσε

7.α) ἄνδρας

τούτων

ὀνόμασι

κήρυκας

τοῦ ὑπηρέτου

σοί, σοι

7.β) ἰκετεύσας

ἐγεγράφεσαν

κελεύσετε

εἵπης

ἦμεν

8.α) νόμον: αντικείμενο στο ρήμα ἔγραψαν

	ΑΠΟ 23/12/2017 ΕΩΣ 5/01/2018
	2η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

περι τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ: εμπρόθετος προσδιορισμός της αναφοράς που εξαρτάται από το ρήμα ἔγραψαν

ἐπιδειξαι: τελικό απαρέμφατο, αντικείμενο στο ρήμα βούλομαι

ἀδικώτατοι: κατηγορούμενο στο οὔτοι μέσω του συνδετικού ρήματος εἰσι

καλοὶ: επιθετικός προσδιορισμός στο ἄνδρες

8.β) α. ὅτι οὐδέν μοι ἀρκέσει ὅδε ὁ βωμός: Δευτερεύουσα ειδική πρόταση, η οποία εισάγεται με τον σύνδεσμο ὅτι που εκφράζει αντικειμενική γνώμη, εκφέρεται με οριστική (ἀρκέσει), γιατί δηλώνει το πραγματικό και λειτουργεί ως αντικείμενο στο ρήμα ἄγνοῶ.

β. ὅτι οὔτοι οὐ μόνον εἰσι περὶ ἄνθρωπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι: Δευτερεύουσα ειδική πρόταση, η οποία εισάγεται με τον σύνδεσμο ὅτι που εκφράζει αντικειμενική γνώμη, εκφέρεται με οριστική (εἰσι), γιατί δηλώνει το πραγματικό και λειτουργεί ως επεξήγηση στην αντωνυμία τοῦτο.

γ. ὅτι οὐδέν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἐκάστου (εστί): Δευτερεύουσα ειδική πρόταση, η οποία εισάγεται με τον σύνδεσμο ὅτι που εκφράζει αντικειμενική γνώμη, εκφέρεται με οριστική (εστί), γιατί δηλώνει το πραγματικό και λειτουργεί ως επεξήγηση στην αντωνυμία ταῦτα.